

De "Observer-Bias Loop" in Realiteit en Bewustzijn

Kirsten Hutsch
CrossYart Rotterdam

April 4, 2025

Abstract

Dit essay introduceert de Observer-Bias Loop hypothese, waarin realiteit wordt gezien als een dynamisch en voortdurend herschrijfbaar configuratiesysteem, gestuurd door bewustzijn en waarneming. In tegenstelling tot de klassieke visie waarin tijd en realiteit als lineaire en vaste structuren worden beschouwd, stelt deze hypothese dat verleden, heden en toekomst bestaan als simultaan aanwezige mogelijkheden, die actief en flexibel herconfigureerbaar zijn vanuit elk nu-moment. Bewustzijn speelt hierbij een centrale rol als actieve, scheppende kracht die via perceptie en intentie voortdurend de realiteit configureert en herschrijft. Wetenschappelijke inzichten uit de kwantummechanica, neurowetenschappen, en filosofisch idealisme vormen de theoretische basis voor deze hypothese, waarbij het holografische principe en psychokinetisch onderzoek verdere verdieping en ondersteuning bieden. De implicaties van deze dynamische realiteitsvisie nodigen uit tot verder onderzoek en herziening van traditionele paradigma's omtrent tijd, bewustzijn en realiteit.

**De term "Observer-Bias Loop" verwijst naar het idee dat waarneming (observer) altijd een vorm van beïnvloeding (bias) met zich meebrengt, en dat deze beïnvloeding via een terugkoppelingslus (loop) de werkelijkheid mede configureert.*

Inhoud

1. Inleiding & Hypotheseformulering	3
2. Kernbegrippen	3
3. Theoretisch Kader	4
4. De Creatieve Kracht van Waarneming	5
5. Tijd als dynamisch configuratiesysteem in de Observer-Bias Loop	7
5.1 Tijd als herschrijfbare structuur	9
6. Bewustzijn als Kosmische Mede-Schepper	10
7. Het Holografische Universum: Bohm, Pribram en Hoffman	12
8. Psychokinetisch Bewijs: De Invloed van Intentie op Materie	15
9. Perceptuele Reset: Het Mechanisme van Dynamische Realiteit	17
10. Slotbeschouwing	18
Bronvermelding	19

1. Inleiding & Hypotheseformulering

Doorbraken in kwantumfysica, informatietheorie en bewustzijnsonderzoek ondermijnen de klassieke aanname dat tijd lineair verloopt en dat de werkelijkheid bestaat als een vaststaande externe structuur. In plaats daarvan groeit het inzicht dat realiteit een dynamisch, waarnemersafhankelijk proces zou kunnen zijn. Wat wij ervaren als ‘verleden’, ‘heden’ en ‘toekomst’ blijkt in bepaalde experimenten vatbaar voor herschrijving, beïnvloedbaar vanuit het huidige moment. Dit roept fundamentele vragen op over de aard van tijd, causaliteit en waarneming.

Dit essay stelt daarom een alternatieve hypothese voor, de **Observer-Bias Loop**, waarin realiteit geen vaste structuur is, maar een voortdurend herschrijfbaar configuratie van informatielagen. In deze visie is het ‘nu’ geen neutrale tussenfase, maar een actief renderpunt waarin werkelijkheid zich manifesteert, beïnvloed door zowel bewuste als onbewuste intenties. Het verleden ligt niet onwrikbaar vast, maar wordt telkens opnieuw gegenereerd vanuit de actuele uitkomst. Ook de toekomst is geen blanco canvas, maar een veld van waarschijnlijkheden dat zich steeds herkalibreert.

De waarnemer staat daarin niet buiten de werkelijkheid, maar is onderdeel van een wederkerige lus, waarin realiteit en ervaring elkaar voortdurend beïnvloeden en hervormen. Realiteit is in deze hypothese dus geen vooraf gegeven wereld waarin wij ons bevinden, maar een levende co-creatie waarin bewustzijn, perceptie en tijd met elkaar verweven zijn.

2. Kernbegrippen

- **Realiteit:** Realiteit wordt beschouwd als een dynamische en voortdurend herschikkende projectie van bewustzijn, bestaande uit tijd, ruimte en materie. In tegenstelling tot een statische en objectieve entiteit, is realiteit in dit model een flexibel veld van mogelijkheden dat zich continu aanpast op basis van waarneming en bewustzijn. Dit sluit aan bij theorieën uit de kwantummechanica en filosofisch idealisme, zoals de gedachte van Berkeley dat het bestaan afhankelijk is van waarneming.
- **Tijd:** Tijd wordt niet beschouwd als een lineaire opeenvolging van gebeurtenissen, maar als een simultaan bestaand veld waarin verleden, heden en toekomst tegelijkertijd aanwezig zijn als potentiële configuraties. Tijd is hierdoor geen absolute grootheid, maar een emergente eigenschap die voortkomt uit bewustzijn en waarneming. Elk nu-moment dient als centraal punt van waaruit zowel verleden als toekomst dynamisch worden herschreven en hergeconfigureerd.
- **Bewustzijn: met een hoofdletter (Universeel Bewustzijn)** Dit verwijst naar een fundamentele, allesomvattende vorm van bewustzijn, beschouwd als een primair en universeel principe dat ten grondslag ligt aan de gehele werkelijkheid. Dit Universele Bewustzijn creëert, organiseert en stuurt de configuratie van de realiteit als geheel en kan worden gezien als een diepere laag of kracht die alle materie, ruimte en tijd met elkaar verbindt. Dit sluit aan bij filosofische theorieën zoals panpsychisme en analytisch idealisme (bijvoorbeeld Bernardo Kastrup), waarin de gehele werkelijkheid gezien wordt als manifestatie van een onderliggend bewustzijnsveld. **Individueel of persoonlijk bewustzijn** Dit verwijst naar het bewustzijn dat wij als mensen (en andere levende wezens) persoonlijk ervaren. Dit bewustzijn omvat gedachten, gevoelens, intenties, percepties en herinneringen van een individueel wezen. Het persoonlijke bewustzijn is niet losstaand van

het Universele Bewustzijn, maar vormt er een specifieke manifestatie van. Vanuit dit persoonlijke bewustzijn kunnen we invloed uitoefenen op onze eigen realiteit via perceptie en intentie, waarmee we mede vormgeven aan de dynamische configuratie van de werkelijkheid.

- **Waarnemer:** De waarnemer is in deze hypothese niet slechts een passieve registrator van een externe, objectieve realiteit, maar een actieve participant die direct invloed uitoefent op de configuratie van realiteit. De waarnemer creëert en herschrijft voortdurend het verleden, heden en de toekomst door middel van bewuste en onbewuste waarnemingen, intenties en verwachtingen. Dit maakt de waarnemer tot een integraal onderdeel van de dynamische feedback-loop tussen bewustzijn, waarneming en realiteit.

3. Theoretisch Kader

Relatie met Kwantummechanica

In de kwantummechanica wordt de werkelijkheid niet gezien als een vooraf bepaalde structuur, maar als een probabilistisch veld van mogelijkheden, uitgedrukt in een golf-functie (wave function). Traditioneel wordt aangenomen dat deze golf-functie instort (collapse) op het moment van waarneming, waardoor één specifieke uitkomst werkelijkheid wordt. Binnen de Observer-Bias Loop wordt dit proces echter anders geïnterpreteerd: de instorting van de golf-functie is geen definitieve gebeurtenis, maar een tijdelijk gerealiseerde keuze die altijd opnieuw kan worden herzien. De superpositie van mogelijke uitkomsten blijft hierbij latent aanwezig, wat betekent dat eerdere waarnemingen en uitkomsten met terugwerkende kracht kunnen worden herschreven. Dit concept sluit gedeeltelijk aan bij de Many-Worlds interpretatie, waarin alle mogelijke uitkomsten bestaan, maar verschilt wezenlijk doordat hier wordt voorgesteld dat alternatieve uitkomsten binnen één werkelijkheid actief herconfigureerbaar blijven op basis van bewuste of onbewuste waarneming en intentie.

Filosofisch Idealisme

- **George Berkeley's subjectief idealisme ("Esse est percipi"):**
Berkeley stelde dat objecten alleen bestaan wanneer ze waargenomen worden. Deze gedachte vormt een filosofische basis voor de hypothese, waarbij realiteit niet onafhankelijk van de waarnemer bestaat, maar continu ontstaat en herschikt wordt vanuit waarneming en bewustzijn.
- **Bernardo Kastrup's analytisch idealisme:**
Kastrup's analytisch idealisme stelt dat fysieke realiteit een mentale projectie is van een onderliggend bewustzijnsveld. Dit sluit aan bij de Observer-Bias Loop, waarin bewustzijn de realiteit actief vormgeeft en configureert via waarnemingen en intenties.

Wetenschappelijke Inzichten

- **Donald Hoffman's realiteit als interface:**
Volgens Hoffman is wat wij ervaren geen directe afspiegeling van een externe objectieve werkelijkheid, maar een adaptieve gebruikersinterface gevormd door perceptie. Dit idee ondersteunt de hypothese dat realiteit actief en flexibel wordt geconstrueerd vanuit perceptie en bewustzijn.

Neurowetenschappelijke Inzichten

- **Neuroplasticiteit:**

Neurowetenschappelijke studies naar neuroplasticiteit ondersteunen de hypothese dat onze herinneringen en percepties fluïde zijn. Elke keer dat we een herinnering ophalen, herschrijven we deze. Dit wijst erop dat de manier waarop we het verleden ervaren niet vastligt, maar afhankelijk is van de context van het moment. Hierdoor kunnen we ons verleden ervaren als consistent, terwijl het in werkelijkheid steeds opnieuw gecreëerd wordt in overeenstemming met onze huidige waarneming en interpretatie.

- **Effecten van meditatie en visualisatie:**

Experimenten tonen aan dat bewuste intenties en mentale visualisatie fysieke processen kunnen beïnvloeden. Dit biedt ondersteuning voor de actieve, scheppende rol van bewustzijn in het configureren en herschikken van realiteit.

Ondersteunende Theorieën

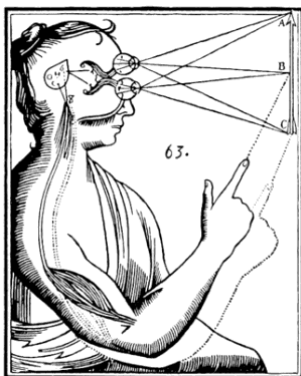
- **Superpositie (Kwantummechanica):**

De theorie van superpositie stelt dat systemen simultaan in meerdere toestanden kunnen bestaan totdat ze worden geobserveerd. In lijn met deze hypothese blijft de superpositie latent aanwezig, waardoor eerdere waarnemingen nooit definitief zijn, maar actief herschreven kunnen worden.

- **Holografisch universum:**

Volgens het holografische model zijn tijd en ruimte emergente eigenschappen van een onderliggende, tijdloze informatiestructuur. Onze ervaring van realiteit kan dan gezien worden als een dynamische projectie, wat overeenkomt met het idee van de Observer-Bias Loop, waarin waarneming en bewustzijn actief bepalen hoe deze projectie zich manifesteert en configureert. (Zie ook hoofdstuk 7 voor verdieping)

4. De Creatieve Kracht van Waarneming

De klassieke visie op waarneming gaat ervan uit dat we simpelweg informatie registreren over een externe, vooraf bestaande werkelijkheid. De Observer-Bias Loop stelt daarentegen dat waarneming niet alleen een passieve opname is, maar een actief en creatief proces dat de realiteit zelf voortdurend vormt en herschikt. Realiteit is binnen dit model geen onafhankelijke structuur die buiten onze waarneming bestaat, maar een veld van mogelijkheden dat zich realiseert en herconfigureert door het proces van waarnemen.

Figuur 1. René Descartes'Inputs passeren de zintuigen komen tezamen in de pijnappelklier waar de hersenen en de immateriële geest elkaar raken.

Deze creatieve kracht van waarneming kan worden gezien als een continue feedback-loop tussen de waarnemer en de ervaren werkelijkheid. Elke waarneming, bewust of onbewust, draagt bij aan de configuratie en mogelijke herconfiguratie van verleden, heden en toekomst. Dit sluit nauw aan bij recente neurowetenschappelijke inzichten zoals neuroplasticiteit, waaruit blijkt dat herinneringen geen statische data zijn, maar telkens opnieuw worden herschreven op basis van context en perceptie op het moment van herinnering.

Intentie als sturende factor

Binnen de Observer-Bias Loop neemt intentie een centrale rol in. Onderzoek naar meditatie, visualisatie en de effecten daarvan op fysiologische processen toont aan dat intenties daadwerkelijk invloed kunnen hebben op de manifestatie van fysieke realiteit. Dit betekent dat de realiteit niet alleen gevormd wordt door wat we passief waarnemen, maar juist actief gestuurd kan worden door bewuste intentie en aandacht. Intentie werkt als een filter of lens waardoor het bewustzijn het veld van potentiële realiteiten configureert en herschrijft.

Kwantummechanische ondersteuning

Het bovenstaande sluit aan bij diverse interpretaties van de kwantummechanica, zoals John Cramers Transactionele Interpretatie en John Wheelers Participatory Universe-hypothese. Deze theorieën suggereren dat bewustzijn actief participeert in het ontstaan van realiteit door niet alleen het heden, maar ook het verleden en zelfs de toekomst te beïnvloeden. Experimenten zoals de "delayed-choice" experimenten tonen aan dat beslissingen in het heden daadwerkelijk invloed kunnen hebben op hoe gebeurtenissen uit het verleden zich manifesteren.

Deze actieve, creatieve kracht van waarneming benadrukt dat bewustzijn niet slechts observeert, maar co-creëert, waardoor we ons bewuster worden van onze rol in het voortdurend herschrijven van onze ervaren werkelijkheid.

Kwantummechanische Interpretaties

Binnen de kwantummechanica bestaan verschillende interpretaties die elk een andere rol aan waarneming en bewustzijn toekennen bij het vormen van realiteit. Hieronder worden enkele van de belangrijkste interpretaties besproken, met aandacht voor hoe zij aansluiten bij de hypothese van de Observer-Bias Loop.

- **De Kopenhagen Interpretatie:**

Volgens deze interpretatie zorgt de meting of observatie ervoor dat een kwantumsysteem vanuit een superpositie van potentiële toestanden naar één concrete toestand 'instort' (collapse). Hoewel bewustzijn hierin niet expliciet noodzakelijk wordt geacht, benadrukt het model het belang van interactie of observatie als een bepalende factor. Dit sluit gedeeltelijk aan bij de Observer-Bias Loop, maar verschilt fundamenteel doordat de collapse hier als definitief en onomkeerbaar wordt gezien, in tegenstelling tot het terugdraaibare karakter dat de hypothese voorstelt.

- **De Many-Worlds Interpretatie:**

Deze interpretatie stelt dat bij elke kwantumgebeurtenis het universum vertakt in parallelle werkelijkheden waarin alle mogelijke uitkomsten simultaan bestaan. Hoewel dit overeenkomt met het idee van gelijktijdig bestaande realiteiten uit de Observer-Bias Loop, verschilt het doordat in de Many-Worlds interpretatie elke uitkomst definitief wordt gerealiseerd in een aparte parallelle wereld. De Observer-Bias Loop stelt daarentegen dat alle mogelijke uitkomsten binnen één en dezelfde werkelijkheid latent blijven bestaan en voortdurend opnieuw geselecteerd kunnen worden.

- **De Transactionele Interpretatie (John Cramer):**

Volgens deze interpretatie vindt er communicatie plaats tussen verleden en toekomst via kwantumsignalen die zowel vooruit als achteruit in de tijd bewegen. Dit biedt een theoretisch kader voor retrocausaliteit, waarin toekomstige gebeurtenissen het verleden kunnen beïnvloeden. Deze benadering sluit zeer goed aan bij de Observer-Bias Loop,

waarin verleden en toekomst als flexibele configuraties worden gezien die voortdurend door observatie en intentie herschreven kunnen worden.

- **De Orchestrated Objective Reduction (Orch-OR) Theorie (Roger Penrose & Stuart Hameroff):**

Deze theorie stelt dat bewustzijn zelf voortkomt uit kwantumprocessen in de hersenen en actief invloed kan hebben op fysieke realiteit door het 'selecteren' van specifieke kwantumtoestanden. Orch-OR beschrijft bewustzijn als een niet-passieve, creatieve factor die direct betrokken is bij het configureren van realiteit. Dit sluit nauw aan bij het model van de Observer-Bias Loop, waarin bewustzijn een actieve kracht is die realiteit configureert en herschikt.

Hoewel elke interpretatie waardevolle elementen bevat, biedt geen enkele van deze modellen op zichzelf de volledige theoretische ondersteuning voor de Observer-Bias Loop. Echter, elementen zoals het terugdraaibare karakter van collapse, retrocausaliteit en het actieve, scheppende karakter van bewustzijn uit verschillende interpretaties vormen tezamen een goed theoretisch fundament voor de hypothese. Dit nodigt uit tot verder onderzoek en herziening van traditionele opvattingen over tijd, realiteit en bewustzijn binnen de kwantummechanica.

5. Tijd als dynamisch configuratiesysteem in de Observer-Bias Loop

In de klassieke natuurkunde wordt tijd vaak voorgesteld als een lineaire stroom: het verleden ligt vast, het heden ontvouwt zich, en de toekomst is onbekend. Dit lineaire model vormt een bruikbare structuur voor alledaags begrip en logica, maar gaat ervan uit dat tijd bestaat als iets buiten onszelf, met een vaste ordening van oorzaak en gevolg. Binnen de hypothese van de Observer-Bias Loop ontstaat echter een radicaal ander tijdsbegrip—een waarin tijd geen absolute stroom is, maar een dynamisch en zichzelf herschikkend veld van mogelijkheden.

Tijd als vloeibaar en niet-lineair

In plaats van een eendimensionale tijdlijn waarin momenten elkaar opvolgen, wordt tijd in deze hypothese gezien als een dynamisch netwerk van potentiële configuraties. Elk nu-moment is geen vast punt op een lijn, maar een actieve knoop binnen een continu herschrijvend weefsel van gebeurtenissen. Verleden en toekomst bestaan niet als statische entiteiten, maar zijn voortdurend fluctuerende configuraties die dynamisch in interactie staan met het heden.

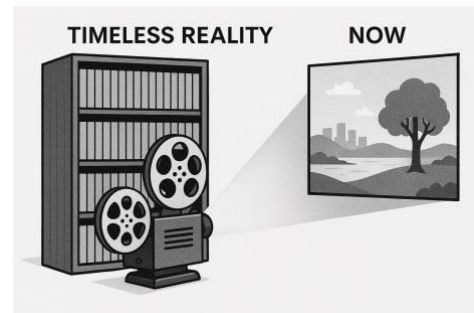
Hierdoor groeit tijd aan zonder vast lineair verloop, wat vraagt om een fundamentele herziening van onze gebruikelijke concepten. We bevinden ons in een situatie waarin we tijd ervaren als een opeenvolging, terwijl de onderliggende structuur feitelijk tijdloos is. De spanning tussen deze ervaring van lineariteit en de fundamentele tijdloosheid vormt het hart van de paradox die centraal staat in deze hypothese.

Twee lagen van werkelijkheid: fundamenteel en virtueel

Een bruikbare analogie voor dit idee is de metafoor van een kast vol filmblikken. Iedere film bevat een werkelijkheid – compleet met beweging, emoties en tijdsverloop – maar de filmblikken zelf bestaan statisch naast elkaar. Ze vertegenwoordigen de fundamentele laag van werkelijkheid: een

tijdloos potentieveld waarin alle mogelijke scenario's gelijktijdig als informatie bestaan, vergelijkbaar met de superpositie van toestanden binnen een kwantummechanische golf-functie.

Onze realiteitservaring is te vergelijken met het afspelen van één specifieke film: een enkel pad dat we lineair beleven als een stromende tijd. Dit is de virtuele laag van realiteit. Wij hebben echter geen directe toegang tot de gehele verzameling potentiële werkelijkheden (de volledige "kast"); we bevinden ons altijd middenin een afgespeelde versie van de realiteit. Tijd en realiteit bestaan zo niet als externe, onafhankelijke entiteiten, maar ontstaan dynamisch in en door onze bewuste ervaring.

Het nu als renderpunt van vormgeving

Binnen deze visie is het nu-moment geen vaste positie op een tijdlijn, maar het actieve punt van manifestatie: een real-time render van een specifieke configuratie binnen het potentieveld. Elk nu-moment vertegenwoordigt een daad van selectie en creatie, beïnvloed door bewuste en onbewuste intenties. Dit impliceert dat het verleden zich met terugwerkende kracht kan aanpassen aan huidige uitkomsten, terwijl de toekomst zich voortdurend herconfigureert in reactie op veranderingen in heden en verleden.

De toekomst bestaat reeds, niet als vastgelegde structuur: ze manifesteert zich als de meest waarschijnlijke uitkomst op basis van de huidige configuratie. Tegelijkertijd kan iedere nieuwe intentie of waarneming dit traject wijzigen, wat leidt tot een voortdurende herschikking van verleden én toekomst. Het nu is daardoor het enige stabiele snijpunt waarin alle mogelijke herschrijvingen plaatsvinden: het epicentrum van creatie binnen het veld van tijd.

✈ DEPARTURES			
Time	Destinations	Gate	Flight
11:32	LONDON	A2	0042
11:55	TOKYO	B4	3832
12:08	PARIS	D1	0475
12:24	NEW YORK	C3	1206
12:42	MOSCOW	B2	6235
13:05	MTL AN	A3	8171
13:18	BANGKOK	C4	0152

De dynamiek van het renderen van het nu-moment laat zich goed voorstellen als een flipbord in een vertrekhall. Op zo'n bord wordt informatie constant ververs. Net als op een flipbord beïnvloedt een verandering niet alleen het ene moment, maar ook wat eraan voorafging en erop volgt.

Alle nu-momenten bestaan gelijktijdig als informatie

In dit model bestaat er geen enkel, absoluut nu, maar een veld van mogelijke nu-configuraties – allemaal gelijktijdig aanwezig als latente informatie binnen de fundamentele structuur van realiteit. Dit veld functioneert zoals een kwantummechanische superpositie: alle potentiële versies van 'nu' bestaan tegelijkertijd als mogelijkheden, maar slechts één daarvan wordt per keer geactiveerd, afhankelijk van waar het waarnemend bewustzijn zich bevindt.

Bewustzijn fungeert hierin als de "projector": slechts op de plek waar bewustzijn zich richt, wordt een specifieke configuratie 'gerenderd' tot ervaringswerkelijkheid. De overige configuraties blijven onzichtbaar, maar bestaan latent als alternatieve mogelijkheden die op een later moment geactualiseerd kunnen worden. Deze visie sluit nauw aan bij het idee van een tijdloze golf-functie in sommige interpretaties van de kwantummechanica: de beschrijving van de werkelijkheid is in

wezen tijdloos; tijd ontstaat pas wanneer waarneming plaatsvindt. Of zoals het ook gesteld kan worden: **alles is nu, maar niet alles wordt ervaren als nu.**

Wanneer een nieuwe waarneming of intentie in het heden plaatsvindt, zou dat kunnen betekenen dat ook het verleden — als oorsprong van deze nieuwe situatie — opnieuw wordt geconfigureerd. Dit impliceert niet dat men letterlijk terugkeert naar een vorig moment, maar dat de huidige realiteit geworteld is in een hernieuwde versie van het verleden. De verandering ligt dus niet in een herbeleefde herinnering, maar in de achtergrondstructuur die aan het nu ten grondslag ligt.

Wetenschappelijke aanwijzingen voor non-lineaire tijdservaring

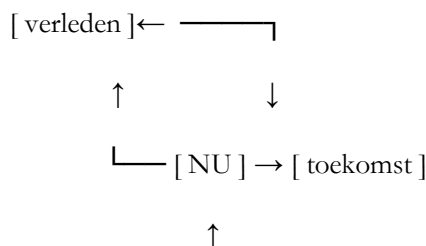
Als bewustzijn zich non-lokaal kan uitstrekken over het veld van potentiële nu-momenten, is het voorstelbaar dat sommige individuen toegang ervaren tot informatie die zich buiten hun directe zintuiglijke tijdlijn lijkt te bevinden. Dergelijke verschijnselen, bekend als *extra-sensorische perceptie (ESP)*, vormen een interessant onderzoeksgebied dat parallellen vertoont met de dynamiek van tijd in deze hypothese.

Uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek – zoals van Alex Gomez-Marin – tonen aan dat sommige mensen informatie lijken te kunnen ontvangen die buiten de normale zintuiglijke waarneming valt, inclusief informatie uit andere tijdsmomenten of op afstand. Dit sluit aan bij het idee dat alle nu-momenten tegelijkertijd aanwezig zijn en dat bewustzijn zich non-lokaal kan uitstrekken.

5.1 Tijd als herschrijfbaar structuur

In deze hypothese gedraagt tijd zich als een voortdurend herschrijvend netwerk:

- Het verleden is geen statisch archief, maar een veld van toestanden die dynamisch opnieuw geconfigureerd kunnen worden.
- De toekomst is geen leeg doek, maar een zich continu herkalibrerend landschap van waarschijnlijkheden.
- Het heden functioneert niet als een scheidslijn, maar als actief vormgevend mechanisme tussen verleden en toekomst.

(waarneming en intentie beïnvloeden beide richtingen)

Deze structuur van tijd is niet sequentieel maar reflexief: ieder moment beïnvloedt niet alleen toekomstige uitkomsten, maar ook de structuur van eerdere momenten. Tijd werkt als een feedback-loop waarin observatie, verwachting en herinnering elkaar in realtime beïnvloeden.

Een organisch, zelforganiserend systeem

In plaats van een mechanische klok gedraagt tijd zich binnen deze hypothese als een levend, organisch proces dat voortdurend groeit, zich vertakt, en reorganiseert. Nieuwe betekenislagen en mogelijkheden kunnen voortdurend ontstaan in het verleden, afhankelijk van huidige intenties en percepties. Elk moment vormt zo een evolutionair knooppunt dat bijdraagt aan een dynamisch veranderende structuur van realiteit.

Intentie en bewustzijn functioneren als fundamentele organiserende krachten binnen deze dynamiek. Bewustzijn beïnvloedt de realiteit niet slechts passief door perceptie, maar ook actief door het voortdurend vormen en herschrijven van het netwerk van tijd. Dit gebeurt op het niveau van bewuste keuzes, maar evenzeer via onbewuste overtuigingen, verwachtingen en aandachtsrichtingen.

Retrocausaliteit en de kracht van waarnemen

Deze visie sluit naadloos aan bij concepten zoals retrocausaliteit, waarin toekomstige gebeurtenissen uit het verleden kunnen beïnvloeden. Experimenteel onderzoek binnen de kwantummechanica—zoals het delayed-choice quantum eraser experiment—suggereert dat observaties in het heden daadwerkelijk de aard van gebeurtenissen uit het verleden kunnen wijzigen. Binnen de Observer-Bias Loop betekent dit dat waarneming en intentie geen passief gevolg zijn van tijd, maar actieve factoren die mede bepalen hoe tijd zelf gestructureerd is.

Conclusie: Tijd als levend veld in flux

In de Observer-Bias Loop is tijd geen vooraf bepaalde structuur waarin gebeurtenissen zich afspelen, maar een levend, plastisch veld dat zich voortdurend herschikt op basis van interactie, waarneming en intentie. Elk moment is potentieel bewerkbaar, mits toegankelijk vanuit het huidige bewustzijn. Hierdoor ontstaat een werkelijkheid die niet alleen waargenomen wordt, maar continu wordt gecreëerd en herschreven.

In deze visie is de toekomst geen onbeschreven blad, het verleden geen gesloten boek en het heden geen neutrale tussenfase. Tijd vormt een dynamisch, zelforganiserend systeem waarin bewustzijn, ervaring en realiteit voortdurend met elkaar verweven zijn.

6. Bewustzijn als Kosmische Mede-Schepper

Binnen de Observer-Bias Loop wordt bewustzijn opgevat als een fundamenteel, scheppend principe dat actief participeert in de configuratie van realiteit. Bewustzijn is in deze hypothese niet het passieve resultaat van hersenactiviteit, maar eerder een kosmische kracht die direct betrokken is bij het manifesteren en herschrijven van materie, energie en tijd. Deze visie sluit aan bij panpsychistische denkwijzen, waarin wordt gesteld dat niet alleen levende organismen, maar ook ogenschijnlijk levenloze materie en elementaire deeltjes beschikken over een vorm van bewustzijn of ervaring.

Vanuit dit perspectief is bewustzijn geen passieve waarnemer, maar een actieve co-creërende kracht, die invloed uitoefent op de wijze waarop de realiteit zich vormt en reorganiseert. Dit sluit nauw aan bij filosofisch idealisme, met name het analytisch idealisme van Bernardo Kastrup, dat stelt dat fysieke realiteit een mentale projectie is vanuit een fundamenteel en universeel Bewustzijn.

Door middel van perceptie en intentie herschrijft bewustzijn continu het heden, het verleden en potentieel ook de toekomst binnen een veld van simultaan bestaande mogelijkheden.

Wetenschappelijke ondersteuning voor bewustzijn als fundamenteel principe

Recente wetenschappelijke theorieën, zoals de Orchestrated Objective Reduction-theorie (Orch-OR) van Roger Penrose en Stuart Hameroff, ondersteunen de hypothese dat bewustzijn een fundamentele eigenschap van het universum zelf is, die verder reikt dan uitsluitend hersenprocessen. Volgens deze theorieën manifesteert bewustzijn zich via kwantummechanische processen met eigenschappen zoals non-lokaliteit, waardoor het traditionele, klassiek-causale verklaringen overstijgt. Hierdoor heeft bewustzijn de potentie om de configuratie van realiteit actief te beïnvloeden en te herschrijven. Deze hypothese roept belangrijke vragen op over de rol van individueel bewustzijn binnen het dynamische veld van realiteitsvorming.

Rol van het individuele bewustzijn in realiteitsvorming

Hoewel het fundamentele, universele Bewustzijn ten grondslag ligt aan het bestaan zelf, bezit het persoonlijke bewustzijn eveneens een actieve rol in het configureren van individuele en collectieve realiteit. Door bewuste intentie en gerichte perceptie kan het individu zijn realiteit actief mede vormgeven. Wanneer dit proces echter onbewust verloopt, volgt de realiteit een automatische 'default'-modus, waarbij onbewuste patronen en eerdere conditioneringen onze ervaring bepalen.

Verbinding met collectief bewustzijn en zelforganisatie

Naast individuele invloed speelt ook het collectieve bewustzijn een cruciale rol. Volgens Rupert Sheldrake's theorie van morfische resonantie zijn individuele ervaringen en intenties met elkaar verbonden via een niet-lokale overdracht van informatie, wat resulteert in collectieve bewustzijnsvelden die patronen en structuren binnen realiteit ondersteunen en versterken. Dit impliceert dat realiteit een dynamisch en zelforganiserend systeem is, waarin zowel individuele als collectieve perceptie en intentie voortdurend met elkaar interageren en samen de ervaring van realiteit creëren.

De stabiele perceptie van natuurwetten en fysische constanten kan worden begrepen als het resultaat van een breed gedragen collectieve consensus over hoe realiteit zich manifesteert. Hoewel deze gedeelde perceptie stabiliteit en voorspelbaarheid creëert, blijft ze intrinsiek openstaan voor voortdurende herconfiguratie door nieuwe inzichten, waarnemingen en intenties.

Zelforganisatie en Kwantummechanica

Ook binnen de kwantummechanica is de dynamiek van zelforganisatie zichtbaar: fenomenen zoals kwantumverstrengeling tonen aan dat deeltjes niet geïsoleerd bestaan, maar deel uitmaken van een voortdurend herschikkend geheel waarin interacties non-lokaal plaatsvinden. Dit ondersteunt het idee van een onderliggende, niet-lineaire en interactieve structuur van realiteit, waarin bewustzijn een organiserende kracht vormt die voortdurend realiteit herschrijft.

De ervaren stabiliteit en continuïteit van de werkelijkheid kan worden verklaard vanuit het kwantummechanische **Quantum Zeno-effect**, dat stelt dat een frequent geobserveerd kwantumsysteem minder snel verandert en daardoor stabiliteit vertoont. Door voortdurende waarnemingen en collectieve percepties van bewuste en onbewuste waarnemers wordt de realiteit in haar huidige vorm steeds opnieuw bevestigd en daardoor gestabiliseerd. Dit continue proces van

herbevestiging zorgt ervoor dat de dynamische, onderliggende structuur van realiteit niet willekeurig fluctueert, maar coherent en consistent blijft binnen het kader van collectieve waarneming en bewustzijn. Hiermee biedt het Quantum Zeno-effect een theoretisch mechanisme dat verklaart waarom een dynamisch en voortdurend herschrijfbaar universum toch een schijnbare stabiliteit en voorspelbaarheid vertoont, ondanks de intrinsieke flexibiliteit en veranderlijkheid van haar onderliggende structuren.

Reflectie op Vrije Wil binnen een Tijdloze Renderstructuur

Dit mechanisme werpt fundamentele vragen op over vrije wil en waarheid. In wetenschappelijk onderzoek naar vrije wil – zoals de beroemde experimenten van Benjamin Libet – is aangetoond dat het brein vaak al enkele seconden of zelfs minuten vóór een bewuste beslissing activiteit vertoont. Sommigen concluderen hieruit dat vrije wil een illusie is. Binnen de hypothese van de Observer-Bias Loop wordt deze interpretatie echter anders geïnterpreteerd.

In dit model wordt bewustzijn niet gezien als een lineaire oorzaak-volgorde binnen een vooraf bestaande tijdlijn, maar als een co-creatieve kracht binnen een tijdloos veld van mogelijkheden. Wat wij ervaren als "beslissing op een bepaald moment" is in feite het renderen van een specifieke configuratie van verleden, heden en toekomst – een configuratie waarin de keuze en de voorafgaande hersenactiviteit coherent zijn binnen één ervaren werkelijkheid. De keuze is niet onvrij; ze is alleen *niet-lineair* tot stand gekomen.

Het feit dat hersenen eerder lijken te weten dan het bewuste 'ik', kan binnen dit model worden begrepen als een echo van hoe tijd en informatie zich terugwaarts kunnen organiseren rond een gekozen uitkomst. De vrije wil blijft hierbij intact – zij is alleen niet gebonden aan een klassieke lineaire causaliteit.

Wel is het zo dat het individu zijn realiteit deelt met andere bewuste entiteiten, die via hun eigen waarneming, intentie en verwachtingen mede vormgeven aan het collectieve veld. Vrije wil is in deze visie dus relatief: zij is werkbaar binnen de bandbreedte van het collectieve veld, en in voortdurende interactie met de intenties van anderen. Toch behoudt het individu creatieve zeggenschap over zijn eigen pad – en dus over het geactiveerde 'nu'.

Conclusie: Realiteit als dynamische kosmische co-creatie

Samenvattend stelt dit hoofdstuk dat realiteit geen vaststaande of vooraf bepaalde structuur bezit, maar dynamisch wordt geconfigureerd en herschreven door interacties van individuele en collectieve bewustzijnselden. Bewustzijn, perceptie en intentie vormen gezamenlijk de fundamentele creatieve krachten binnen de Observer-Bias Loop, waarbij verleden, heden en toekomst voortdurend in interactie met elkaar herschreven kunnen worden.

7. Het Holografische Universum: Bohm, Pribram en Hoffman

De hypothese dat realiteit een dynamische en voortdurend herschreven projectie is, wordt ondersteund en verdiept door het concept van het holografische universum. Onafhankelijk van elkaar stelden natuurkundige David Bohm en neurowetenschapper Karl Pribram voor dat het universum zich gedraagt als een hologram—een structuur waarin alle informatie van een driedimensionale realiteit is gecodeerd op een tweedimensionaal niveau. Elk deel van deze

holografische structuur bevat de informatie van het geheel, wat impliceert dat onze ervaring van de driedimensionale realiteit een projectie is van een fundamenteelere laag van informatie.

Donald Hoffmans Conscious Realism sluit hierbij aan door te stellen dat wat wij als objectieve realiteit ervaren in feite een interface is, een constructie van bewustzijn vanuit een onderliggend, dieper bewustzijnsveld. Volgens Hoffman is er geen externe realiteit onafhankelijk van bewustzijn; wat wij ervaren als werkelijkheid is het resultaat van dynamische interacties binnen bewustzijn zelf.

Realiteit als Dynamische Projectie

Binnen het holografische model is onze ervaring van een driedimensionale realiteit geen objectief gegeven, maar een flexibele projectie vanuit een onderliggende informatiestructuur. Dit betekent dat verleden, heden en toekomst niet vaststaand of lineair hoeven te zijn, maar voortdurend herschrijfbaar en configureerbaar blijven. Elk moment van waarneming kan de onderliggende informatiestructuur herconfigureren, waardoor het verleden net zo flexibel en veranderlijk wordt als het heden en potentiële toekomst. Dit sluit aan bij de Observer-Bias Loop-hypothese, waarin waarnemers actief en voortdurend realiteit herschrijven.

Het Nu creëert het Verleden

Vanuit de holografische benadering kan het heden—het "nu"—worden beschouwd als de actieve bron die bepaalt hoe verleden en toekomst zich manifesteren. Hierdoor ontstaat de illusie van een stabiele, consistente tijdlijn, terwijl in werkelijkheid verleden en heden voortdurend dynamisch worden herschreven op basis van bewuste en onbewuste percepties en intenties in het nu. Het verleden wordt zo geen reeks vaststaande gebeurtenissen, maar een dynamisch product van het huidige bewustzijn.

Superpositie en Holografie

Het holografische universum sluit direct aan bij het kwantummechanische concept van superpositie, waarin alle mogelijke uitkomsten simultaan bestaan totdat ze worden geconcretiseerd door een waarnemer. Dit impliceert dat verleden en toekomst bestaan als een latent veld van potentiële realiteiten, waarin waarneming en intentie specifieke uitkomsten selecteren en manifesteren. Alternatieve mogelijkheden blijven latent bestaan en kunnen op een later moment worden gerealiseerd. Dit onderstreept het centrale idee van een dynamische, voortdurend herschrijfbare realiteit.

Thermodynamica en Tijd als Emergent

In het holografische model worden natuurkundige wetten, zoals entropie en de pijl van de tijd, niet beschouwd als fundamentele principes, maar als emergente fenomenen voortkomend uit de informatiestructuur die geprojecteerd wordt. Hierdoor is het idee van een dynamisch herschrijfbaar verleden geheel verenigbaar met de hedendaagse fysica. Tijd en causaliteit ontstaan niet vanuit een lineaire, vaste structuur, maar emergent uit de wijze waarop bewustzijn informatie projecteert en organiseert.

Bewustzijn als Projector van Realiteit

Binnen het holografische perspectief speelt bewustzijn een essentiële en actieve rol. Waarnemers zijn geen passieve ontvangers van realiteit, maar actieve participanten die realiteit mede vormgeven.

Bewustzijn kan gezien worden als de "projector" die vanuit een diepere informatiestructuur onze driedimensionale ervaring van realiteit genereert en voortdurend herschrijft. Individuele en collectieve percepties en intenties hebben hierbij directe invloed op hoe de realiteit zich manifesteert en evolueert.

De Waarnemer als Actieve Co-creator

Het holografische universum biedt een theoretisch kader dat de Observer-Bias Loop-hypothese ondersteunt en verrijkt. Door realiteit te beschouwen als een dynamische, voortdurend herschrijfbaar projectie van bewustzijn, wordt duidelijk hoe verleden, heden en toekomst interactief gevormd worden door perceptie en intentie. Bewustzijn wordt zo erkend als de centrale kracht die onze ervaring van realiteit niet alleen registreert, maar actief creëert en configureert.

Voordelen en Uitdagingen van het Holografisch Model

Voordelen

- **Flexibiliteit van Tijd en Ruimte:**
Het holografische universum biedt theoretische ondersteuning voor een niet-lineaire visie op realiteit, waarin de waarnemer actief participeert aan het herschrijven van tijd en ruimte. Dit sluit naadloos aan bij de dynamische visie van de Observer-Bias Loop.
- **Ondersteuning van Waarnemer-Effect:**
Omdat projecties per definitie afhankelijk zijn van een bewustzijnsbron, ondersteunt het holografische principe het idee dat waarneming realiteit actief vormgeeft. Dit versterkt de hypothese van de actieve rol van de waarnemer.
- **Veranderlijk Verleden:**
In een holografische context is het verleden geen statisch gegeven, maar continu opnieuw gegenereerd vanuit het huidige bewustzijn, wat volledig aansluit bij de hypothese van een dynamisch verleden.

Uitdagingen

- **Empirische Onderbouwing:**
Ondanks sterke theoretische argumenten vanuit onder andere snaartheorie en kwantumzwaartekracht blijft empirische ondersteuning beperkt. Het experimenteel aantonen van deze dynamische realiteit vormt een aanzienlijke uitdaging voor de hedendaagse wetenschap.
- **Mechanisme van Bewustzijn:**
Hoewel de centrale rol van bewustzijn duidelijk is, blijft het exacte mechanisme waarmee bewustzijn fysiek invloed uitoefent op de projectie vooralsnog onduidelijk, wat zowel een filosofische als wetenschappelijke uitdaging vormt.
- **Subjectieve Stabiliteit:**
Een fundamentele filosofische vraag blijft waarom wij, ondanks de theoretische herschrijfbaarheid van het verleden, een sterke subjectieve ervaring van continuïteit en stabiliteit behouden. De verklaring voor het ontbreken van bewuste waarneming van deze dynamische veranderingen in het verleden blijft een belangrijke kwestie voor verder onderzoek.

Kwantummechanica en Holografie

Wanneer we realiteit beschouwen als een holografische projectie waarin bewustzijn informatie organiseert, worden kwantummechanische fenomenen zoals verstrengeling en non-lokale causaliteit beter begrijpelijk. Dit ondersteunt verder de actieve rol van de waarnemer en vormt een sterke aanvulling op de Observer-Bias Loop-hypothese.

8. Psychokinetisch Bewijs: De Invloed van Intentie op Materie

In het kader van de Observer-Bias Loop functioneert waarneming niet slechts als passieve registratie, maar als een actieve, scheppende kracht die realiteit voortdurend vormt en herschrijft. Intenties, emoties en overtuigingen spelen hierbij een essentiële rol, omdat zij direct invloed uitoefenen op de configuratie van realiteit. Dit principe biedt ook een verklaring voor fenomenen zoals de zogenaamde 'Law of Attraction': wanneer iemand met krachtige intentie een bepaalde uitkomst visualiseert, beïnvloedt dit de probabilistische structuur van realiteit en maakt het specifieke uitkomsten waarschijnlijker.

Dit proces kent echter grenzen. Realiteit functioneert als een collectief consensusveld dat voortdurend zelfcorrigerend is. Hierdoor verspreiden veranderingen zich geleidelijk, aangepast aan de input van alle bewuste en onbewuste waarnemers. Zo blijft de realiteit consistent en stabiel, ondanks haar dynamische, voortdurend herschreven aard.

Experimenteel Onderzoek naar Intentie en Materie

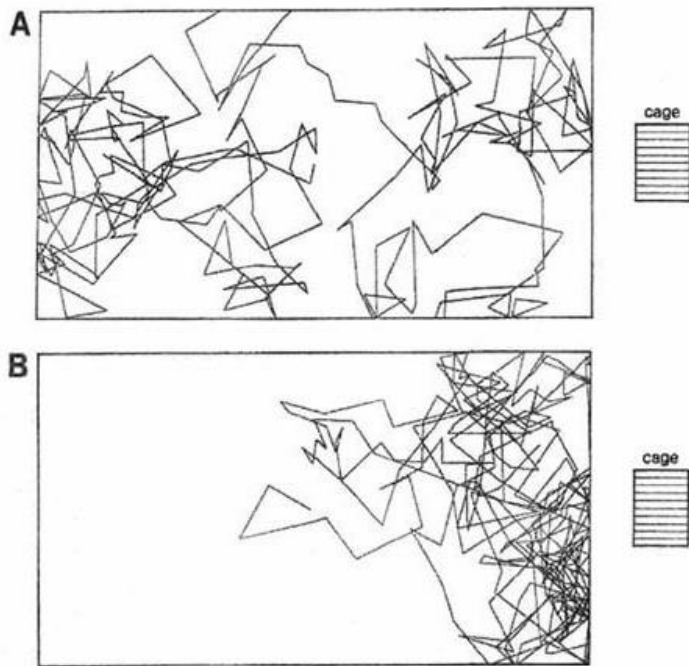
Verscheidende wetenschappelijke onderzoeken hebben gesuggereerd dat bewustzijn direct invloed kan hebben op fysieke materie en processen, wat aansluit bij kwantummechanische interpretaties waarin waarneming actief realiteit beïnvloedt.

Princeton Engineering Anomalies Research (PEAR)

Het PEAR-lab onderzocht decennialang of menselijke intentie willekeurige processen, zoals Random Number Generators (RNG's), kon beïnvloeden. De resultaten toonden aan dat gerichte menselijke intentie een kleine, maar statistisch significante verschuiving kon veroorzaken in de uitkomsten van deze fysische systemen. Dit biedt ondersteuning voor het idee dat bewustzijn op subtiele wijze, maar consistent, invloed kan uitoefenen op fysische processen, een principe dat aansluit bij de hypothese van de Observer-Bias Loop.

Dean Radin's Meditatie-experimenten

Dean Radin van het Institute of Noetic Sciences onderzocht of geconcentreerde intentie, zoals bij meditatie, fysieke systemen kon beïnvloeden. Uit zijn studies bleek dat planten die aan geconcentreerde positieve intenties werden blootgesteld, sneller groeiden dan planten in de controlegroep. Dit experiment ondersteunt het idee dat bewuste intentie directe invloed kan uitoefenen op fysieke realiteit, en sluit nauw aan bij het centrale idee van een dynamische interactie tussen bewustzijn en materie.

Figuur 1. René Peoc'h, Chickens, Telekinesis

René Peoc'h's Kuiken- en Robotexperiment.

In figuur 1A beweegt een robot volledig willekeurig onder controle van een random number generator. In figuur 1B zijn pas uitgekomen kuikens in een kooi geplaatst — ze hadden vooraf een hechttingsband met de robot gevormd. Opmerkelijk genoeg bewoog de robot toen statistisch significant vaker richting de kooi. Dit experiment suggereert dat emotionele intentie, zelfs bij dieren, een subtiele maar meetbare invloed kan uitoefenen op fysische systemen.

Verbinding met Kwantummechanica en Bewustzijn

De bevindingen uit psychokinetisch onderzoek kunnen worden begrepen binnen kwantummechanische kaders waarin waarneming een actieve invloed heeft op welke realiteit zich manifesteert uit een veld van mogelijkheden. Met name kwantumverstrengeling biedt een theoretisch model waarin bewustzijn mogelijk invloed uitoefent op materie via non-lokale verbindingen. Dit ondersteunt het centrale idee van de Observer-Bias Loop: dat bewustzijn actief deelneemt aan de configuratie van realiteit door voortdurend het verleden en heden dynamisch te herschrijven.

Kwantummechanische Interpretaties: Waarnemen, Meten en Bewustzijn

Er zijn verschillende kwantummechanische interpretaties waarin de rol van bewustzijn uiteenloopt:

1. **Kopenhagen Interpretatie:**
Waarneming bepaalt welke kwantumstaat werkelijkheid wordt. Bewustzijn zelf wordt hier echter niet noodzakelijk als bepalend gezien.
2. **Many-Worlds Interpretatie:**
Alle mogelijke uitkomsten manifesteren zich simultaan in parallele universa. Hier is bewustzijn voornamelijk een passieve getuige van een reeds bestaande realiteit.
3. **Transactionele Interpretatie (John Cramer):**
Bewustzijn en waarneming spelen een actieve rol doordat signalen tussen verleden en

toekomst worden uitgewisseld, waarbij waarnemers anticiperen en mede bepalen welke realiteit zich manifesteert. Dit sluit goed aan bij de Observer-Bias Loop.

4. **Orchestrated Objective Reduction (Orch-OR) Theorie (Penrose en Hameroff):**

Bewustzijn speelt een fundamentele rol en bepaalt actief de uitkomst van kwantumprocessen door kwantumtoestanden bewust te reduceren tot een specifieke realiteit. Dit past eveneens bij de hypothese.

Conclusie: Bewustzijn als Actieve Vormgever van Realiteit

De verschillende psychokinetische experimenten en kwantummechanische interpretaties bevestigen en versterken het fundamentele idee van dit essay: bewustzijn is niet passief, maar een actief principe dat voortdurend de structuur van realiteit beïnvloedt. Deze inzichten vereisen verdere reflectie en onderzoek naar de precieze mechanismen waarmee bewustzijn, perceptie en intentie interactief en dynamisch realiteit herschrijven en configureren.

9. Perceptuele Reset: Het Mechanisme van Dynamische Realiteit

Dynamiek van Waarneming en Herinnering

Als realiteit een voortdurend herschreven projectie is, roept dit de vraag op waarom wij deze veranderingen niet actief waarnemen. In dit model worden waarneming en geheugen direct aangepast aan elke nieuwe configuratie van realiteit, waardoor we het eindresultaat telkens ervaren als de enige consistente werkelijkheid. Dit zorgt ervoor dat we de ervaring van stabiliteit behouden, terwijl de dynamiek van herschrijving verborgen blijft.

Collectieve Consistentie

Om een consistente gedeelde realiteit te behouden, moet het proces van realiteitsherschikking synchroon verlopen tussen verschillende waarnemers. Een soort collectief bewustzijn of een gedeelde informatiestructuur (mogelijk in lijn met morfische resonantie of holografische principes) zou verantwoordelijk kunnen zijn voor deze universele consistentie. Kleine afwijkingen zoals het Mandela-effect of Déjà Vu zouden ontstaan wanneer deze synchronisatie niet perfect verloopt, waardoor tijdelijke inconsistenties in herinneringen ontstaan.

Bewustzijn als Actieve Factor

Bewustzijn zelf fungeert niet alleen als ontvanger, maar ook als actieve participant in dit herschrijvingsproces. Zo ontstaat een feedbackloop waarin individuele en collectieve waarnemingen en intenties zowel realiteit creëren als voortdurend aanpassen. De herschrijving van realiteit is dus geen extern opgelegd proces, maar een gezamenlijke dynamiek waar bewustzijn een centrale rol speelt.

Ondersteunende fenomenen en bewijsmateriaal

Diverse fenomenen ondersteunen dit concept:

- **Mandela-effect:** Collectieve inconsistenties in herinneringen duiden op mogelijke imperfecties in het herschrijvingsproces van realiteit.
- **Déjà Vu:** Kan ontstaan door tijdelijke mismatches tussen nieuwe geschreven versies van gebeurtenissen en oude herinneringen.
- **Neurowetenschappelijke aanwijzingen:** Het herschrijven van herinneringen bij iedere herinnering ondersteunt dit model op individueel niveau.
- **Kwantummechanische paradoxen:** Verstrengeling en niet-lokaliteit tonen aan dat realiteit niet lokaal of vast begrensd is, maar mede ontstaat in interactie met bewustzijn. Dit ondersteunt het idee dat realiteit geen vaststaande structuur is, maar openblijft voor beïnvloeding, interpretatie en herschrijving.

Deze observaties bieden verdere onderbouwing voor de hypothese van een dynamische, voortdurend herschreven realiteit en benadrukken de actieve rol van bewustzijn als centrale kracht.

10. Slotbeschouwing

De Observer-Bias Loop stelt een radicaal ander wereldbeeld voor, waarin realiteit geen objectieve structuur is, maar een dynamisch, bewustzijnsafhankelijk veld van configuraties. In dit model zijn waarneming, intentie en tijd geen passieve verschijnselen, maar actieve krachten die gezamenlijk bepalen wat als werkelijk ervaren wordt.

Deze hypothese vormt geen sluitende verklaring, maar een uitnodiging tot heroriëntatie: niet alleen in de wetenschap, maar ook in de manier waarop wij als individuen en collectief onze rol binnen de werkelijkheid begrijpen. Wat als de wereld om ons heen niet slechts wordt *geregistreerd*, maar in elke seconde mede *geschapen*?

Bronvermelding

Berkeley, G. (1710). *A Treatise Concerning the Principles of Human Knowledge*. London: W. Innys & J. Richardson.

Bohm, D. (1980). *Wholeness and the Implicate Order*. London: Routledge.

Cramer, J. G. (1986). The transactional interpretation of quantum mechanics. *Reviews of Modern Physics*, 58(3), 647–688.

Hoffman, D. D. (2019). *The Case Against Reality: Why Evolution Hid the Truth from Our Eyes*. New York: W. W. Norton & Company.

Kastrup, B. (2019). *The Idea of the World: A Multi-Disciplinary Argument for the Mental Nature of Reality*. Winchester: Iff Books.

Penrose, R., & Hameroff, S. (2011). Consciousness in the universe: A review of the ‘Orch OR’ theory. *Physics of Life Reviews*, 8(1), 39–78.

Peoc’h, R. (2007). The impact of emotional attachment in non-human animals and its effect on external systems. *Journal of Scientific Exploration*, 21(2), 273–283.

Pribram, K. H. (1991). *Brain and Perception: Holonomy and Structure in Figural Processing*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Sheldrake, R. (2012). *The Science Delusion: Freeing the Spirit of Enquiry*. London: Coronet.

Wheeler, J. A. (1984). Information, physics, quantum: The search for links. In *Proceedings of the Third International Symposium on Foundations of Quantum Mechanics*. Tokyo: Physical Society of Japan.

Seth, A. (2021). *Being You: A New Science of Consciousness*. London: Faber & Faber.